

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė „2017 m. euro zonos ekonominė politika“

(papildomoji nuomonė)

(2018/C 081/31)

Pranešėjas **Petr ZAHRADNÍK**

Pranešėjas **Javier DOZ ORRIT**

Plenarinės asamblėjos sprendimas	2017 4 27
Teisinis pagrindas	Darbo tvarkos taisyklių įgyvendinimo nuostatų 29 straipsnio A punktas
Atsakingas skyrius	Ekonominės ir pinigų sąjungos, ekonominės ir socialinės sanglaudos skyrius
Priimta skyriuje	2017 10 5
Priimta plenarinėje sesijoje	2017 10 19
Plenarinė sesija Nr.	529
Balsavimo rezultatai	158 / 4 / 6
(už / prieš / susilaikė)	

Preambulė

Ši nuomonė yra platesnio keturių EESRK nuomonių rinkinio dėl Europos ekonomikos ateities dalis (ekonominės ir pinigų sąjungos tobulinimas ir euro zonos ekonominė politika, kapitalo rinkų sąjunga ir ES finansų ateitis)⁽¹⁾. Šis dokumentų rinkinys skelbiamas Europos Komisijai neseniai baltąja knyga pradėjus diskusijas dėl Europos ateities, ir jį rengiant atsižvelgta į Komisijos pirmininko J.-C. Junckerio 2017 m. pranešimą apie Sąjungos padėtį. Remiantis EESRK rezoliucija dėl Europos ateities⁽²⁾ ir ankstesnėmis nuomonėmis dėl ekonominės ir pinigų sąjungos sukūrimo⁽³⁾, šiame nuomonių rinkinyje pabrėžiama būtinybė Sąjungos valdyme ieškoti bendro tikslo pajautimo, kuris neapsiribotų techniniais sprendimais ir priemonėmis, ir kuris pirmiausia priklausytų nuo politinės valios ir bendros perspektyvos.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1. Šios išvados ir rekomendacijos rengiamos siekiant papildyti nuomonę ECO/423, kuriai šioje nuomonėje visiškai pritariama ir kuria remiamasi. Jos taip pat dera su kitomis trimis preambulėje nurodytomis nuomonėmis dėl Europos ekonomikos ateities.

1.2. EESRK teigiamai vertina pažangą, padarytą plėtojant euro zonos ekonominę politiką ir atidžiai stebi šią raidą formuojančias aplinkybes. Tačiau jam ypač svarbios aplinkybės, susiję su euro zonos aplinką su fiskaliniais aspektais, bei euro zonos institucinės sistemos stiprinimas.

1.3. EESRK mano, kad itin svarbu turėti subalansuotą euro zonos ekonominės politikos priemonių derinį su tinkamai susietais monetariniais, fiskaliniais ir struktūriniais elementais. Atsižvelgiant į numatomą šių politikos priemonių grupavimą, susijusį su ekonomikos raidą, šis aspektas tampa vis svarbesniu veiksniu.

1.4. EESRK nepritaria tam, kad Europos Vadovų Taryba atmetė palankią fiskalinės politikos kryptį, ir ragina ją persvarstyti šią išvadą. Visų pirma, ketinimas atsisakyti Europos Centrinio Banko vykdomos monetarinio stimuliavimo politikos stiprina argumentus, kodėl reikia pasirinkti palankią fiskalinės politikos kryptį. Kartu EESRK pripažįsta, kad palanki fiskalinės politikos kryptis turi būti tinkamai orientuota, kad nepadidėtų vis dar didelė valdžios sektoriaus skola, ir kad ši politika būtų skirta toms sritims, kuriose sukuriama aiški ilgalaikė nauda.

⁽¹⁾ Į nuomonių rinkinį įtrauktos šios nuomonės: „2017 m. euro zonos ekonominė politika“ (papildomoji nuomonė), „Kapitalo rinkų sąjungos laikotarpio vidurio peržiūra“ (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 117), „EPS stiprinimas iki 2025 m.“ (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 124) ir „ES finansai iki 2025 m.“ (žr. šio Oficialiojo leidinio p. 131).

⁽²⁾ Žr. EESRK nuomonę (OL C 345, 2017 10 13, p. 11).

⁽³⁾ OL C 451, 2014 12 16, p. 10 ir OL C 332, 2015 10 8, p. 8.

1.5. EESRK atkreipia dėmesį į gerėjančią ekonominę padėtį euro zonoje ir siekiant tai išlaikyti ir sustiprinti, rekomenduoja imtis veiksmų investicijoms skatinti ir struktūrinėms reformoms vykdyti, kurios skatintų tiek didesnę produktyvumą, tiek ir kokybiškų darbo vietų kūrimą. Struktūrinės reformos turėtų būti įgyvendinamos dar labiau jas derinant su Europos semestro procesais. Be to, EESRK rekomenduoja būtinas struktūrines reformas numatyti euro zonos ir (arba) ES lygmeniu, užuot apsiribojus paskiromis struktūrinėmis priemonėmis įvairiose valstybėse narėse.

1.6. EESRK tvirtai pritaria, kad euro zonos sanglaudą reikia stiprinti tiek geresniu ekonominei ir fiskalinei politikai koordinavimu, tiek ir tobulesniu finansiniu tarpininkavimu baigiant kurti finansinę sąjungą ir užtikrinant didesnę euro zonos įtaką pasaulio ekonomikoje. Siekiant įveikti šiuos iššūkius, EESRK rekomenduoja atitinkamai stiprinti euro zonos institucinę sistemą.

1.7. EESRK laikosi nuomonės, kad euras yra visos ES valiuta; EESRK pasisako už tai, kad gerėjant ES ekonominei padėčiai vėl būtų grįžtama prie galimybės didinti euro zoną, tikintis teigiamo poveikio tiek euro zonai, tiek naujoms jos narėms.

1.8. EESRK atkreipia dėmesį į tai, kad dėl „Brexit“ ir mažai nuspėjamos dabartinės JAV administracijos, deramas dėmesys taip pat turi būti skiriamas politiniams ir ekonominiams poslinkiams visame pasaulyje.

1.9. EESRK suvokia, kad laikantis dabartinių taisyklių, galimybės pagerinti euro zonos veikimą (visų pirma, struktūrinių priemonių srityje) yra ribotos; norint pokyčių, susijusių su kai kuriais didesnės svarbos aspektais (pavyzdžiui, euro zonos institucinės sistemos stiprinimo arba naujų fiskalinės politikos instrumentų kūrimo srityse) reikalingos naujos taisyklės.

1.10. Atsižvelgdamas į būsimas 2018 m. ekonomikos ir politikos rekomendacijas, EESRK pabrėžia poreikį pradėti diskusijas dėl:

- fiskalinės sąjungos sukūrimo,
- valstybių narių atsakomybės už įsipareigojimus, susijusius su euro zona, stiprinimo,
- struktūrinių reformų vykdymo naudojant Europos semestro platformą,
- tolesnio ekonominio koordinavimo ir valdymo stiprinimo,
- finansinio tarpininkavimo sistemų, dėl kurių, laikantis Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslų, didėtų realios ilgalaikės investicijos, gerinimo, pasitelkiant EIB, EIF ir ESIF 2.0,
- didesnę įtaką pasaulyje darančios euro zonos.

1.11. EESRK supranta, jog labai reikia, kad išaugusi investicinė veikla atspindėtų darbo užmokesčio raidos tendencijose ir mažėjančiame nedarbo lygyje. Be to, šiomis investicijomis turėtų būti siekiama ištaisyti šioje nuomonėje išvardytus pusiausvyros sutrikimus, kurie – jei toliau išliks ir nebus pašalinti – gali tapti pagrindine kliūtimi ilgalaikiam augimui.

1.12. Siekiant užtikrinti labai svarbią piliečių paramą euro zonos pertvarkai ir su tuo susijusiai struktūrinių reformų vykdymo pažangai, būtina stiprinti šių reformų socialinį aspektą ir taikyti demokratines ir skaidrias euro zonos valdymo formas, kuriomis siekiama užtikrinti ekonomikos klestėjimą ir aukštą gyvenimo lygį.

2. Bendro pobūdžio informacija

2.1. Vykstant įprastiniam Europos semestro procesui, 2016 m. lapkričio mėn. Europos Komisija paskelbė dokumentus dėl Tarybos rekomendacijos dėl euro zonos ekonominės politikos ir komunikatą („Palankios fiskalinės politikos krypties kūrimas euro zonoje“). EESRK dėl šių dokumentų parengė nuomonę ECO/423, kuri buvo priimta 2017 m. vasario mėn. plenarinėje sesijoje. Nuo to laiko, dėl pokyčių ES ekonominės politikos srityje ir kai kurių valstybių narių veiksmų situacija gerokai pasikeitė. Šioje papildomoje nuomonėje dėmesys sutelkiamas į svarbiausius pokyčius:

- Tarybos rekomendaciją dėl euro zonos ekonominės politikos (2017 m. kovo mėn.),
- Pavasario ekonominę prognozę (2017 m. gegužės mėn.),
- Komunikatą dėl 2017 m. konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų (2017 m. gegužės mėn.).

Kartu minėtu laikotarpiu buvo paskelbta Baltoji knyga dėl Europos ateities ir Diskusijoms skirtas dokumentas dėl ekonominės ir pinigų sąjungos ateities ir dėl ES finansų ateities, kuriuose iškeltus klausimus 2017 m. rugsėjo mėn. savo pranešime apie Sąjungos padėtį toliau plėtojo Europos Komisijos pirmininkas J.-C. Junckeris. Be to, pastebėti matomi euro zonos veikimo pokyčiai, susiję su jos fiskaliniu aspektu. Todėl šioje nuomonėje atsižvelgiama į ekonomikos vystymąsi 2018 m. ir aptariami EESRK pasiūlymai dėl rekomendacijų dėl euro zonos ekonominės politikos 2018 m.

2.2. Dabartinis ekonomikos atsigavimas vyksta šiek tiek sparčiau nei buvo tikimasi, tačiau euro zonai vis dar reikalingos didesnės investicijos – jas būtų galima paremti apgalvotomis fiskalinėmis paskatomis, kurios ilgalaikėje perspektyvoje nedidintų valdžios sektoriaus skolos lygio. Krizės poveikis ir įgyvendinamos politikos priemonės ir toliau turi poveikio nedarbui, skurdui ir nelygybei ir yra ekonominio ir socialinio atotrūkio tarp valstybių narių priežastis. Todėl būtina iš esmės padidinti ekonomikos augimo galimybes labiau remiant investicijas euro zonoje ir kartu įgyvendinant socialinę politiką, kuri mažintų skurdą ir nelygybę. Remiantis Europos Komisijos pavasario ekonomikos prognozėmis, investicijos, kartu su atitinkamais darbo užmokesčio pokyčiais ir toliau mažėjančiu nedarbu, tokiu būdu padėdami didinti vidaus paklausą, yra svarbiausi ekonomikos atsigavimo išlaikymo veiksniai.

2.3. Be to, reikia stiprinti euro zonos sanglaudą. Tam padėtų finansinės sąjungos užbaigimas – kurį būtų galima pasiekti galiojančiomis taisyklėmis – ir numatomu jos naudingumu poveikiu investicijoms; papildomas ekonomikos ir fiskalinės politikos koordinavimo stiprinimas, kuriuo būtų siekiama sukurti euro zonos fiskalinį pajėgumą ir nepriklausomą euro zonos biudžetą; šiuo metu reikalingos naujos taisyklės norint sukurti stipresnę institucinę euro zonos struktūrą, sudarančią sąlygas geresniam vidaus ir išorės atstovavimui ir užtikrinančią didesnę atskirų jos narių atsakomybę.

2.4. Viena iš Baltojoje knygoje dėl Europos ateities pateiktų scenarijų svarstoma galimybė kurti „skirtingų greičių“ Europą, kurios galima ir svarbi skiriamoji riba būtų euro zona. Tačiau šiuo atveju EESRK mano, kad euras yra visos ES valiuta. Todėl būtų pageidautina kurti paskatas euro zonai nepriklausančioms valstybėms, kad jos apsvaistytų galimybę prisijungimą prie euro zonos laikyti vienu iš savo vidaus politikos prioritetų.

2.5. Europos Komisijos žiemos ir pavasario prognozėse daugiausia dėmesio skiriama situacijai, kuriai būdingas „didelis netikrumas“ dėl išorės ir vidaus grėsmių augimui, kylančių dėl komercinių, finansinių ir geopolitinių veiksnių. Savo pavasario prognozėje ji išreiškė susirūpinimą dėl įvykių JAV ir JK („Brexit“), kurie gali neigiamai paveikti (kuklų) atsigavimą Europoje. Prezidento D. Trumpo administracijos veiksmai yra dar sunkiau nuspėjami nei atrodė iš pradžių, ir vis dar aukštas Vokietijos ir euro zonos einamosios sąskaitos perteklius jai kelia susirūpinimą. Tai gali paskatinti JAV imtis nepalankių prekybos politikos priemonių, turinčių neigiamą pasekmę ir ES ir euro zonai. Jungtinės Karalystės pasitraukimas iš ES taip pat susijęs su daugeliu nežinomųjų – ilgas pasirengimas deryboms neleidžia tikėtis gerų galutinių rezultatų, o atsižvelgiant į birželio mėnesio rinkimus galima laukti sudėtingų ir vėluojančių derybų.

2.6. Naujausia Europos Komisijos pavasario ekonominė prognozė rodo, kad jos rekomendacija ir EESRK nuomonė (ECO/423), kurioje buvo pritariama raginimui visoje euro zonoje 2017 m. laikytis palankios fiskalinės politikos krypties – kuris dabar atmetamas Tarybos 2017 m. kovo 10 d. rekomendacijoje – buvo žingsnis teisinga kryptimi. EESRK nesutinka su Europos Vadovų Tarybos sprendimu ir mano, kad nuo tada sustiprėjo rizika, o Komisijos pavasario prognozė patvirtina, kad tikslinga biudžeto politikos atžvilgiu laikytis palankios fiskalinės politikos krypties.

3. Bendrosios nuostatos

3.1. Ekonominės ir pinigų sąjungos, kaip didelio Europos integracijos prioriteto svarba buvo pabrėžta minint 60-ąsias Romos sutarčių pasirašymo metines ir po to vykusiose diskusijose dėl ES ateities. Taip pat buvo pareikšta, kad nepaisant likusių ir vis dar neišspręstų problemų, būtų neteisinga laikytis pernelyg atsargios pozicijos euro zonos atžvilgiu. Vietoj to, geriau būtų pasirinkti platesnio užmojo viziją dėl euro zonos ateities ir įgyvendinti konkrečias priemones siekiant geriau panaudoti jos potencialą. EESRK remia šį požiūrį.

3.2. Kalbant apie ES ekonomikos klestėjimą ir teisingą joje sukurtų pajamų ir turto paskirstymą, nuomonėje ECO/423 pabrėžiama, kad subalansuota ekonominė politika turi apimti monetarinius, fiskalinius ir struktūrinius instrumentus ir priemones finansų rinkų veikimui ir veiksmingumui gerinti, įskaitant tinkamą reguliavimą, siekiant užkirsti kelią neatsakingai rizikingam kai kurių finansų institucijų elgesiui. EESRK yra įsitikinęs, kad dėl įvairių pastarųjų mėnesių įvykių tai tapo dar svarbiau.

3.3. EESRK visiškai pritaria EPS galutiniam sukūrimui iki 2025 m. ir jos tobulinimui. Todėl ši nuomonė dera su kitu preambulėje nurodytu EESRK nuomonių rinkiniu dėl Europos ekonominės ateities. EESRK mano, kad ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama šioms sritims:

3.3.1. stiprinti ir toliau koordinuoti fiskalinę, ekonominę ir struktūrinę politiką siekiant sukurti veiksmingą šių politikos krypčių derinį, taip pat siekiant sukurti stiprią (specialią) euro zonai skirtą biudžeto eilutę ES biudžete. Pirmą kartą tokiu aukštu politiniu lygmeniu diskusijoms skirtame dokumente dėl ekonominės ir pinigų sąjungos ateities vartojamas terminas „fiskalinė sąjunga“. Vientisoje pinigų ir ekonominėje aplinkoje ir veikiančioje vidaus rinkoje sukurta „fiskalinė sąjunga“ reikštų ir bendrą arba glaudžiai koordinuojamą fiskalinę politiką (mokesčių ir išlaidų požiūriu), kuri palaikytų sąžiningą apmokestinimą ir sistemingą bei veiksmingą poziciją dėl kovos su mokesčių slėpimu ir mokestiniu sukčiavimu;

3.3.2. būtina sąlyga siekiant gerinti euro zonos aplinką yra – atsižvelgiant į visapusišką ES ekonomikos valdymą, ypač Europos semestro procesą – atskirų veikėjų atsakomybė: individuali valstybių narių atsakomybė ir įsipareigojimai turėtų būti išsaugoti ar netgi sustiprinti visuose veikiančiuose ekonomikos valdymo mechanizmuose, įskaitant objektyvią stebėseną, visų prevencinių ir koreguojančių priemonių taikymą ir, galiausiai, prireikus, sankcijas;

3.3.3. produktyvumo tarybos yra rekomenduojamos kaip tinkama priemonė, grindžiama aktyviu visų susijusių socialinių partnerių dalyvavimu, kuri gali padėti įgyvendinti struktūrines reformas, kurios, gerindamos atskirų valstybių narių ekonominį pajėgumą, iš esmės padeda didinti veiksmingumą ir homogeniškumą visoje bendrojoje rinkoje, nes pašalina tam tikras reglamentavimo kliūtis ir trukdžius, nepažeisdamos nustatytų socialinių ir darbo teisių;

3.3.4. iš esmės pagerinti finansinį tarpininkavimą pasitelkiant visą finansų rinkų dalyvių spektrą laikantis pasiūlymų dėl bankų sąjungos ir kapitalo rinkų sąjungos; didinant finansinio tarpininkavimo efektyvumą daugiausia dėmesio derėtų skirti realioms investicijoms užuot plėtus virtualaus finansų sektoriaus apimtį;

3.3.5. siekiant sukurti stiprią ir gerbiamą EPS – atsižvelgiant į dabar vykstančius pasaulinės ekonomikos pokyčius – labai svarbus yra ir jos išorės atstovavimas; būtina ne tik bendrai sutarta individualių valstybių narių pozicija jų tarptautinių partnerių atžvilgiu, kai ES kalba vienu balsu, bet kartu reikia kurti tinkamą institucinę struktūrą, atitinkančią šį bendrą interesą pasauliniame kontekste⁽⁴⁾;

3.3.6. be to, pagrįstais atvejais, būtų reikėję apsvarstyti galimybę išplėsti dabartinę euro zoną; kai kurių šalių – visų pirma Vidurio ir Rytų Europoje – ekonominės veiklos rodikliai yra labai teigiami ir jos labai palankiai vertinamos per Europos semestrą; panašu, kad šios šalys galėtų pagerinti euro zonos veikimą ir padidinti jos svarbą ES;

3.3.7. galiausiai, siekiant piliečių paramos naujam EPS projektui, reikalingos priemonės, siekiant užtikrinti ekonomikos valdymo sprendimų demokratiškumą ir papildyti bendrąją rinką tvirtu socialiniu ramsčiu.

3.4. EESRK mano, kad euro zonos veikimui labai svarbu skatinti didesnes investicijas ir vykdyti bei įgyvendinti struktūrines reformas, kurios galėjo būti dar labiau skatinamos per Europos semestro procesą, visų pirma atsižvelgiant į bendrosios rinkos sistemą. EIB, EIF ar ESIF lėšomis finansuojamomis investicijomis pasiekta teigiamų rezultatų, įskaitant reikalingų regioninių projektų įgyvendinimą. Tačiau jų apimtys dar nepakanka, kad būtų galima įveikti investicijų trūkumą, ypač krizės laikotarpiu. Šios priemonės turėtų padėti sukurti pakankamai tvirtą sistemą, kuri leistų paskirstyti finansavimo šaltinius tarp viešojo ir privačiojo sektorių. Stabilumo ir augimo pakte numatytu lankstumu reikėtų pasinaudoti taikant

⁽⁴⁾ Daugiau informacijos žr., pavyzdžiui, OL C 177, 2016 5 18, p. 16.

auksinę subalansuoto biudžeto taisyklę, pagal kurią investicijos ir susijusios einamosios išlaidos turėtų būti įgyvendinamos tokiu būdu, kad užtikrintų būsimą pelną ir poveikį. Įgyvendinant struktūrines reformas reikėtų dėmesį nuo atskirų valstybių narių lygmens nukreipti į bendrą bendrosios rinkos veikimą.

3.4.1. Struktūrinėmis reformomis visų pirma reikėtų siekti pašalinti esamus disbalanso atvejus ir sudaryti palankesnes sąlygas ilgalaikiam vystymuisi, laikantis JT darnaus vystymosi tikslų (DVT). Tarp šių disbalanso atvejų yra didėjantys skirtumai Europos Sąjungoje ir pačiose valstybėse narėse. Įgyvendinant struktūrines reformas turėtų būti priimtos priemonės, kuriose būtų atsižvelgiama į visą ES, o ne tik į dalinius atskirų valstybių narių poreikius.

3.4.2. Įgyvendinant ES lygmens reformas, reikėtų jas orientuoti ne tik į vidaus politikos prioritetus, bet žvelgti iš ES, kaip visumos perspektyvos – iš strateginių projektų, galinčių sukurti tvirtą ES pridėtinę vertę, perspektyvos.

3.4.3. Struktūrines reformas taip pat turėtų papildyti kokybiškų darbo vietų kūrimo skatinimas, ypatingą dėmesį skiriant deramam darbo užmokesčio dydžiui ir visiškam socialinio teisingumo laikymuisi.

3.4.4. Dar reikia įvykdyti nemažai reformų siekiant pagerinti taisykles, galinčias remti verslo plėtrą ir užtikrinti tinkamą piliečių apsaugą. Struktūrinės reformos reikalingos srityse, susijusiose su įmonių steigimo taisyklėmis, statybų leidimų išdavimu, kreditų suteikimu, mokesčių mokėjimu, tarpvalstybine prekyba, turto registravimu ir mokesčių politikos suderinimu – jos prisidėtų prie tinkamo vidaus rinkos veikimo ir kartu padėtų mažinti joje nesąžiningą konkurenciją. Valstybinis ir (arba) politinis klimatas (t. y. viešojo sektoriaus veiksmingumas ir sąžiningumas, aiškumas ir stabilumas visą projekto vykdymo laikotarpį) taip pat atlieka svarbų vaidmenį. Kalbant apie visuomenės pritarimą šioms reformoms, pažymėtina, kad su šių reformų įgyvendinimu susijęs procesas yra labai sudėtingas ir kad jų makroekonominiai rezultatai priklauso nuo daugelio sudėtingų procesų veikimo mikro lygmeniu. Šių pasekmių paaikškinimas yra būtina išankstinė sąlyga norint užsitikrinti visuomenės pritarimą šioms reformoms. Siekiant šios paramos reikia, kad sprendimai dėl priemonių, kuriomis siekiama padėti euro zonai veikti ateityje, būtų priimti teisėtu ir demokratiniu būdu, užtikrinant teisingą ekonominio ir socialinio ramsčių pusiausvyrą.

3.4.5. Yra galimybių glaudžiau susieti būtinybę vykdyti struktūrines reformas, Europos semestrą, daugiametę ESI fondų (arba apskritai ES biudžeto) įgyvendinimo programą ir labiau išplėtotą ir veiksmingesnę euro zoną. Struktūrinių reformų ir ES biudžeto sąsajos stiprinimas, kurio tikslas – skatinti konvergenciją vidutiniu ir ilguoju laikotarpiu, yra glaudžiai susijęs su ketinimu riboti Europos Centrinio Banko monetarinio stimuliavimo politiką, kai dėl sugriežtintos pinigų politikos atsirastų daugiau galimybių naudoti fiskalinius srautus.

3.5. Kartu, turime atnaujinti pastangas siekti didesnės konvergencijos valstybėse narėse ir tarp jų gyvenimo ir socialiniais standartų bei darbo užmokesčio srityje, nes tai yra būtina sąlyga didinant pasitikėjimą ES ir užtikrinant Europos ateitį. Europos socialinių teisių ramstis turėtų remti konvergenciją.

3.5.1. Šiomis aplinkybėmis mums reikalingos politikos priemonės, kurios padėtų stiprinti vidaus paklausą ES ir euro zonoje apskritai, ir ypač šalyse, turinčiose didelį einamosios sąskaitos ir (arba) prekybos perteklių, siekiant atkurti pusiausvyrą euro zonoje ir likusio pasaulio atžvilgiu.

3.5.2. ES valstybės narės savo konkurencingumo strategijų neturėtų grįžti prielaidomis, kad darbo užmokesčio lygis ir toliau išliks žemas. Veiksmingų ekonominės politikos priemonių derinys turėtų padėti atgaivinti investicijas į infrastruktūrą, o padidinus išlaidas švietimui, moksliniams tyrimams, mokymui ir įgūdžiams turėtų išaugti produktyvumas ir labiau didėti darbo užmokestis bei pajamos, tuo pat metu atspindint gyvenimo ciklą, karjeros raidą ir kintančias gyvenimo išlaidas. Tačiau EESRK atsižvelgia į skirtingą atskirų valstybių narių padėtį ir joms tenkančią pagrindinę atsakomybę sprendžiant šiuos klausimus šiuolaikiniais kolektyvinių derybų metodais.

3.5.3. Padėtis darbo rinkoje daugelyje euro zonos šalių rodo, kad artėjančiomis šios srities struktūrinėmis reformomis visų pirma turėtų būti siekiama mažinti esamą didelį laikino darbo, priverstinio darbo ne visą darbo dieną ir menkai apmokamo darbo vietų skaičių ir skatinti kokybiškų darbo vietų kūrimą geriau apmokytai ir geresnius gebėjimus turinčiai darbo jėgai. Racionalus socialinis dialogas ir socialinių partnerių savarankiškumu paremtos kolektyvinės derybos turėtų tapti naujo tipo darbo rinkos reformos pagrindu. Tai ne tik didina socialinį teisingumą, bet ir stiprina ekonomikos našumą.

3.6. Visų pirma, struktūrinių reformų įgyvendinimui ir ekonominės ir fiskalinės politikos koordinavimo stiprinimui skirtos priemonės galėtų būti įgyvendinamos pagal šiuo metu galiojančią teisinę sistemą; jas būtų galima toliau stiprinti įgyvendinant būsimą daugiametę finansinę programą po 2020 m. Kita vertus, norint toliau stiprinti bendrą biudžeto politiką turinčią euro zoną arba užtikrinti stipresnę euro zonos vaidmenį pasaulinėje arenoje reikia sukurti visiškai naujas taisykles.

4. Konkrečios pastabos

4.1. Dėl šioje nuomonėje nurodytų priežasčių, EESRK ragina Europos Komisiją ir Tarybą rengiant rekomendacijas dėl euro zonos ekonominės politikos 2018 m. pasirinkti deramą palankią fiskalinės politikos kryptį. Šis pasiūlymas ypač svarbus, atsižvelgiant į pakankamo ir tvaraus ekonomikos augimo poreikį ir būtinybę užtikrinti veikiančias ekonomines ir pinigų politikos priemones, kurios negali neapibrėžtai ilgą laiką būti ekspansinio pobūdžio.

4.2. Manome, kad įgyvendinant Investicijų planą Europai, kuriam pritariame, prioritetas turėtų būti teikiamas projektams, kuriais paisoma darnaus vystymosi tikslų ir atsižvelgiama į socialinę atsakomybę ir atsakomybę už aplinką.

4.3. EESRK nuomone, naujausi pastarųjų mėnesių ES ekonomikos politikos paradigminiai pokyčiai aiškiai rodo didėjantį politinį pritarimą fiskalinei sąjungai, kurios pagrindas būtų euro zona; EESRK rekomenduoja atidžiai stebėti šiuos pokyčius ir yra visiškai pasirengęs prisidėti stiprinant biudžeto politikos svertą, nes tai išankstinė sąlyga kuriant vientisesnę euro zonos aplinką; be to, labai svarbu stebėti, kaip šie pokyčiai atsispindės galimuose institucinių struktūrų ir sistemų pokyčiuose.

4.4. Kaip ir anksčiau, EESRK laikosi nuomonės, kad tuo metu, kai EPS tobulinimas vėl yra vienas iš pagrindinių prioritetų, labai svarbu nenuvertinti procesų, susijusių su veiksmingiau ir geriau veikiančia bendrąja rinka. Veiksminga ir veikianti bendroji rinka yra pagrindinė sąlyga, kad galėtume apskritai galvoti apie tobulesnę EPS. Su jos nauda susijusius lūkesčius EPS galės patenkinti tik tuo atveju, jei bus tęsiamas būsimas bendrosios rinkos atvėrimas ir liberalizavimas, stiprinamas jos homogeniškumas ir šalinamos matomos ir nematomos nacionalinės apsauginės kliūtys.

4.5. EESRK pritaria nuomonei, kad tobulesnės EPS aplinka taip pat turi atitikti finansinio tarpininkavimo procesą. Svarbiausi finansinės sąjungos aspektai yra bankų sąjunga ir kapitalo rinkų sąjunga. Pagrindinė bankų sąjungos užduotis yra užtikrinti stabilų ir nuspėjamą elgesį bankų sektoriuje. Be to, jai turi būti skirta pakankamai išteklių, kad ji galėtų susidoroti su galimu bankų įsipareigojimų nevykdymu. Tuo tarpu kapitalo rinkų sąjunga suprantama kaip galimybių paskirstyti finansinius išteklius didinimas ir kol kas dar yra ankstyvame savo vystymosi etape. Savo ruožtu geresnis finansinis tarpininkavimas turėtų būti labiau pastebimas realios investicinės veiklos srityje.

4.6. ES ateitis taip pat priklauso nuo jos integracijos stiprinimo ir jos vaidmens pasaulyje konsolidavimo. Tai vienas iš nedaugelio pagrindinių prioritetų, ypač šiuo metu, ir yra bendro intereso dalykas visoms ES valstybėms narėms. Siekiant šio tikslo gali būti naudinga stiprinti bendrą ES atstovavimą tarptautinėje arenoje ir – šiuo lygmeniu – propaguoti ir gerbti bendras vertybes, principus ir politiką, kaip antai, politinę ir ekonominę laisvę ir lygybę bei socialinį teisingumą, laisvę užsiimti verslu ir investicijomis, sąžiningos ir atviros konkurencijos aplinkos kūrimą, neteisėtos ir nusikalstamos verslo veiklos, pavyzdžiui, piktnaudžiavimo mokesčių sistemomis arba viešojo pirkimo procedūromis, išgyvendinimą; be to, pagarba socialinėms ir piliečių teisėms bei pagrindiniams aplinkos standartams yra absoliučiai būtina.

Bruselis, 2017 m. spalio 19 d.

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Georges DASSIS*